

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

61. ÉVFOLYAM

1995. AUGUSZTUS

No. 4 (293), Vol. 61, Aug. 1995, USPS 178560 4. SZÁM

ÚJ PARANCSOLATOT ADOK NEKTEK!

Gyakran eszembe jut mostanában a szentháromsági — pünkösdi utáni — vasárnapok egyikének igéjében névtelenül szereplő, a Genezáret-tava partján épült Kapernaumban élt római százados. Ezer oka lehetett annak, hogy az evangélisták megemlékeztek róla (v.ö., Máté 8:5-13; Lukács

7:1-10; János 4:46-53). Számomra két okból lett nevezetessé és figyelemre méltóvá. Az egyik az, hogy jó alkalmat nyújt annak a hamis nézetünknek a megváltoztatására, mely szerint a szeretetet nehezen lehet összehangolni világi hivatásunk gyakorlásával. A másik, Jézusnak számunkra oly szokatlan képe, amint az megjelent ennek a római századosnak a szemében. Ő Jézust magánál is hatalmasabb századosnak látta, Aki akaratának végrehajtására láthatatlan erőket tud parancsával mozgósítani.

Azoknak a meggyőzésére, akik úgy gondolják, hogy a szeretetet nem lehet összeegyeztetni a különféle gyakorlati világi foglalkozásokkal és hivatásokkal, most a római századosra szeretnék hivatkozni. Hiszen alig lehet elképzelni emberi foglalkozást, mely olyan ellentétben állna a szeretettel, mint egy római katonáé. Különösen olyanak, akinek az volt a kötelessége, hogy a rendet mindenáron biztosítsa a hadsereg által megszállt, lázadó országban, ahol keresztrefeszítéssel büntették meg az engedetlenséget. S ennek a kemény katonának semmi kétséget nem okozott az, hogy tisztét összeegyeztesse a szeretettel.

Mennyivel inkább kell akkor Krisztus követőinek készen lenniük arra, hogy különféle világi hivatásuk gyakorlásával összeegyeztessék a szeretet gyakorlását is, mintegy ennek a római századosnak a példájára. Egy lépéssel még továbbmenve, meggyőződéssel mondhatjuk, hogy voltaképpen semmiféle emberi hivatást, foglalkozást nem lehet tökéletesen betölteniünk szeretet nélkül.

Csak becsületes ember lehet jó és sikeres kereskedő, aki mindenkor üzletfeleinek az érdekeit tartja szem előtt. Ölschläger István, a kassai evangélikus egyházközség volt felügyelője, a neves, vagyonos vas-kereskedőcsalád tagja egy baráti beszélgetésünk során ezt mondta: "A sok pénz számunkra csak növekvő felelősséget jelent vállalatunk, alkalmazottaink és azok családtagjai iránt." Ford Henry előttem

azért lett nagy és neves autógyáros, mert nemcsak magára gondolt. Már nagyon régen volt, amikor életrajzában ezeket olvastam: "Annyi munkabért szeretnék fizetni alkalmazottaimnak, hogy ők is meg tudják vásárolni kocsijaimat."

A szeretet nemcsak hogy nincs útjában gyakorlati világi hivatásunk elvégzésének, hanem annak jelenléte teszi azt eredményessé. A szeretet ezt azáltal teszi, hogy a hivatást, foglalkozást szolgálattá alakítja át. Itt azonban álljunk meg egy pillanatra, hogy tisztázzuk a fogalmakat. Az a szeretet, mely átformálja életünket és hivatásunkat, az nem azonos a közönséges értelemben vett szeretettel.

Nem mondok semmi újat, ha itt megemlítem, hogy amikor az Újszövetségben szeretetről van szó, akkor az eredeti görög szövegben az evangélisták és az apostolok sajátos kifejezést, szót használnak: "agapé". Ebből mindenki azonnal tudta, hogy ők Krisztus Urunk szeretetéről szóltak, azaz arról a szeretetről, amely követői szívébe költözött, mióta azt Jézus átformálta. Néha gondolok arra — s talán még nem lenne erre késő —, hogy a múlt századbéli nyelvújítók mintájára mi is megfelelő szót ötvözzünk ennek a krisztusi szeretetnek a kifejezésére.

Az általunk általánosságban használt "szeretet" szó nehézsége az, hogy az inkább az ember érzelmi világára fordítja a figyelmünket, az *agapé* pedig a spirituális, lelki és akarati világára. A közönséges értelemben vett szeretet teljesen képtelen arra, hogy személyeken, családtagokon, honfitársainkon is túlmenően, a másokra, sokakra, mindenkire kiterjedjen. Arról aztán igazán nem lehet szó, hogy még ellenségeinket is magába ölelje. Az ilyen szeretet vagy van, vagy nincs. Az nem terjeszthető ki a nekünk ellenszenves egyének, családok, munkatársak, népek, fajok, s országok felé. Még azoktól is elfordul, akik más véleményen vannak, más egyházakban élők lelki életüket, más osztályhoz tartozó

Augusztus 20-ra emlékezve

Mint Jób

*Mint Jób, oly mélyre estél, nemzetem,
s a férgek lakomáznak
Megtöretett, fekélyes testeden,
S e testen a fekélyek, a sebek
Oly szörnyűségek, hogy borzad tőled
És undorodik önnön gyermeked
És minden élő állat fut előled.
Mint Jób, oly mélyre estél nemzetem.*

*Mint Jób, oly mélyre vettétél alá,
S királynak és bírónak ült föléd,
Kit tapostál az utcán: a szemét.
Mint Jób, oly mélyre vettétél alá.*

*S én mi legyek most: új Jeremiás,
Ki tíz körmével a temetőn ás
És kikaparja gyötrődve a múltat,
A ragyogót és az árnyékba hulltat
És szemével a jövődbe réved,
És nem lát jövődöt, csak véget, véget —
És mi legyek most: új Jeremiás?*

*Vagy Cassandra legyek, ki haját tépi,
S az égő házban szeretne bennégni,
S az égő házból sikolt jajszava,
Hogy jaj, jaj, mért neki volt igazá —
Tán Cassandra legyek, ki haját tépi?*

*Szóljak hozzád, népem, Jób feleségével,
Nem nyújtva enyhet és vigaszt nem hozva:
"Halj meg, poklos, az Isten megátkozva!"
Szóljak hozzád, népem, Jób feleségével?*

*Vagy érjek csöndben a fák gyümölcsével
S gyümölcs-érlelni hagyjam az Időt,
S a bosszút, átkot, bízam Tereád,
Isten, Ki, ha majd egyszer üt az óra,
Szólsz: "Kelj fel, népem, elég volt a próba!"*

— Reményik Sándor

nak, a műveltség alacsonyabb fokán vannak, más ízléssel rendelkeznek.

Az evangélium egy addig teljesen ismeretlen, új világot nyitott meg az emberiség számára. Jézus Krisztus Istennek addig ismeretlen vonását nyilatkoztatta ki számunkra. Azok pedig, akik Őt követték, azok ennek teljes tudatában voltak. Ezért is voltak készen nemcsak magatartásukat, világnézetüket, a dolgokról való felfogásukat gyökeresen megváltoztatni, hanem még életüket is odaadni. Teljesen új szögből kezdték nézni és látni az emberi életet, annak feladatait és célját, s egy egészen új rendszer kialakításán kezdtek fáradozni földi életüket illetően.

Ennek a földi életnek a végét már nem látták a halálban, mint kortársaik, hanem meggyőződésüké lett az örökélet dicsősége. Földi életük célját a Krisztusban megismert *agapé* visszatükrözésében látták meg. Nemcsak azokat vonták közösségükbe, akik rokonként vagy másként kapcsolatban voltak velük, hanem kiszélesítették, kiterjesztették azt az egész világra. Pál apostol már maga is kezdte bejárni a római birodalom távoli részeit, hogy elvigye oda az evangélium hírért. Mielőtt megismerte volna Krisztust, "szeretete" kizárólag Izráel népére vonatkozott, de amikor megragadta Krisztus *agapéja*, egyetlen boldogsága abban volt, hogy azt megoszthassa honfitársaival és az Izráelhez nem tartozókkal is.

Vissztérve megint a római százados rokonszenves alakjához, jó volna nekünk is magunkévá tennünk az ő Krisztuslátását, Aki egyszer így is szolt tanítványaihoz: "Új parancsokat adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!" (János 13:34.)

—Tessényi Kornél, ny. ev. lelkész

A "MINDENNAPIT"

Uram, áldd meg kenyerünket,
a „mindennapit”,
amit,

nem is tudom, kérünk-e még.

Hiszen van elég,
és a maradék
szemétre kerül...

— de legbelül éhesek vagyunk!

Jóllakottan vagyunk éhesek!
Jólétben élünk nyugtalanul,
mert áldatlanul
faljuk ételünket...

Uram,
áldd meg minket!

Uram,
áldd meg a kenyerünket!

Lukátsi Vilma

Búcsú az esperesi szolgálatról

Bárány Gyulát, a győr—soproni evangélikus egyházmegye esperesét egész szolgálati útja ehhez a megyéhez köti. 1949. szeptember 18-án avatta lelkészé Túróczy Zoltán püspök. Kétéves kissomlyói segédlelkészi szolgálat után Kisfaludra került. Ezt követően a répcelaki missziói intézetet vezette, ahonnan 1953-ban Kisbabra ment. A következő szolgálati hely — 1971-től — Beled. Itteni szolgálati idején választották esperesé 1977-ben. 1980-ban Győrbe helyezte át esperesi székhelyét. Itt szolgált azóta is. Nyáron jár le a harmadik ciklusra szóló esperesi megbízatása, amit nem kíván meghosszabbítani. Az esperesi szolgálatról igen, de a lelkészi szolgálatról nem búcsúzik.

— *Melyek voltak lelkészi és esperesi szolgálatának legjelentősebb eseményei?*

— Nehéz a választás, de mindenképpen kiemelkedő helyet foglal el a sorban a bodonhelyi templom és a kisbaboti lelkészlakás építése. Beleden pedig teljes templom és parókia felújítást végeztünk. Szép időszakot jelentettek ezek az építkezések, mert a közös munka közel hozta a lelkészt és a gyülekezetet.

— *Hogyan értékeli esperesi szolgálatát?*

— Egyházmegyémm és egész egyházunk életét a nagy változások jellemezték. Weltler Rezső korábbi esperes harmincéves szolgálatát alatt nem volt annyi lelkészváltás, mint az én esperességem idején. Én közel negyven lelkészváltást bonyolítottam le. Egyházunk pedig 1989-ben a rendszerváltást követően került teljesen új helyzetbe. Fontos helyet foglalnak el szolgálatomban az esperesi vizitációk. Három-négyévente látogattam meg a gyülekezeteket. Kedves emlékeket ébresztenek bennem ezek a látogatások. Nem szeretném kihagyni azt a fontos ténytet sem, hogy mégis mindig gyülekezeti lelkész maradtam. Ez lényeges eleme volt szolgálatomnak.

— *Mi volt a legszebb és legnehezebb része esperesi szolgálatának?*

— A legszebb pillanatai azok voltak esperesi szolgálatomnak, amikor egy-egy szép gyülekezeti ünnepen vehettem részt. Megható volt a gyülekezeteket járva azt tapasztalni, hogy milyen megbecsüléssel fordultak a gyülekezeti tagok a lelkész szolgálatára felé. Mindig, még a legnehezebb időkben is számosan voltak olyanok, akik szívükön viselték evangélikus egyházunk sorsát és segítségükkel támaszai voltak a lelkésznek. Hálával és örömmel gondolok közvetlen munkatársaimra is. Mindezekelőtt feleségemre, akivel mindenben együtt voltunk. Azután Kozma Istvánra és egyházmegyei felügyelőmre, Pócza Zoltánra, akik kezdetől fogva társaim voltak. A legnehezebb része szolgálatomnak a rendszerváltás utáni nagy változások feldolgozása volt. Az egyház súlyának növekedésével lényegesen nehezebb és sokrétűbb lett az esperes feladata. Sokszor kellett önálló döntést hozni; a felelősséget nem lehetett másra hárítani.

— *Milyennek látta a győr—soproni egyházmegyéjét?*

— Mint esperes nem lehetett panaszom az egyházmegyére. Országos viszonylatban a maga huszonöt aktív lelkészével a nagyok közé tartozik. A fraternitás hiányát érzem néha, de ez azzal magyarázható, hogy nagy volt a lelkészváltások üteme. Nehéz úgy összerázódnia egy közösségnek, hogy új és új lelkész érkezik az egyházmegyébe.

— *Milyen érzésekkel búcsúzik az esperesi szolgálatról?*

— Örömet, hálát és szomorúságot érzek. Örömet, hogy szép és változatos életet adott nekem a három ciklus 18 esperesi éve. Hálát, hogy olyan egyházmegyémet adhatok át utódomnak, amelyik életképes. Végül szomorúságot, hogy egy út végére értem.

— Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

MEGHÍVÓ!

AZ AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS KONFERENCIA

1995. október 8-án, vasárnap délután 2 órai kezdettel tartja meg

26. biennális közgyűlését

a clevelandi Első Magyar Evangélikus Egyház dísztermében

2830 M. L. King Boulevard címen.

Az AMEK tagjait és barátait szeretettel hívjuk és várjuk.

Szíveskedjenek a dátumot és időpontot már most előjegyezni.

Erős vár a mi Istenünk!

D. Brachna Gábor, s.k., főesperes

Juhász Imre, s.k., jegyző

KICSAPTÁK

Akik Magyarországon végezték középiskolai tanulmányaikat 1945 előtt, jól emlékeznek rá, hogy az iskolából való eltávolítást *kicsapásnak* nevezték. Három változatát ismertük ennek. Aki nem ütötte meg az intézet követelményeit, annak szüleivel közölte az osztályfőnöke, hogy vigyék el más iskolába, mert itt nem állja meg a helyét. Ezt nevezték *eltanácsolásnak*.

Azt a diákot, aki olyan fegyelmi vétséget követett el, mellyel intézete hírnevének ártott, kizárták, de más iskolában tovább tanulhatott, amennyiben felvették oda. Ez már kicsapást jelentett. *Collegium abeundi* volt ennek a neve.

Végül, ha valaki sorozatosan követte el a fegyelmi vétségeket, vagy pedig még súlyosabb bűnei voltak, azt az ország valamennyi iskolájából kizárták. Ezt azonban egy külön bizottság döntötte el a tankerületi főigazgató elnöke alatt. Ez volt a *végevényes kicsapás*, a legsúlyosabb fenyegetés.

Az ilyesmi sajnos napjaink progresszív világában is megeshet, méghozzá olyanokkal, akik évszázadokon át halhatatlan szellemükkel voltak jelen az iskolákban, hogy tanításukkal, életszemléletükkel, példaadásukkal, önfeláldozásukkal szilárd hitet adjanak az ifjúságnak, amelyre egy erkölcsös nemzet felépülhet. Úgy látszik viszont, hogy ilyenekre a mai világban már semmi szükség sincsen.

Minden valószínűség szerint ez az oka, hogy *Jézus Krisztust* kicsapták Ontárió iskoláiból. Nem volt egyedül, mert Vele együtt osztozott ebben a sorsban Mózes, a zsolotáríró Dávid király, Ézsaiás próféta, János evangélista, Pál apostol, s mindazok, akik a Bibliában foglalt szent könyveket örökségül hagyták ránk.

Évek óta tart a huza-vona, a vita abban a kérdésben, hogy általános iskoláinkban helyesebben reggelenként elmondani az *Úri imádságot*, fel lehet-e olvasni egy részt a *Szentírásból*, és van-e értelme, hogy hetenként két félórás hitoktatást tartsanak a keresztény tanulók számára. Ez ellen mindeztől sem az iskolazékek, sem a tantestületek, sem a szülők soha nem emeltek szót, mert egyöntetűen szükségesnek látták ezt gyermekeik helyes életfelfogásának a megalapozására.

Aztán jöttek az *alapvető emberi jogok*, melyeknek fedezékéből mindent meg lehet támadni, mindenbe bele lehet kötni, s félreagymarázni. Két évvel ezelőtt a Londontól (Ontárió) nem messze fekvő Elgin-megyében négy szülő bírósághoz fordult és követelte, hogy az általános iskolák reggeli vallásgyakorlatát haladéktalanul tiltsa be, mivel sérti a szabadságjogok alapokmányában ("Charter of Rights and Freedom") foglaltakat.

Az elsőfokú bíróság döntését nem fogadták el és fellebbeztek. Ezután a felsőfokú bíróság olyan értelmű ítéletet hozott, hogy a reggeli áhitat fenntartható, de csak úgy, ha a gyerekek kizárólag hallgatói ennek és a tanító olvas fel a különböző világvallások szent könyveiből rotációs alapon egy-egy részt.

A pereskedő szülők nem elégedtek meg ezzel sem és a fellebbezési bírósághoz fordultak panaszukkal. Keresetüket teljes súlyával támogatta a *Kanadai Polgári Jogok Szövetsége* nevű szélsőbaloldali szervezet ("Canadian Civil Liberties Association") és annak ügyvezető

elnöke, Borovoy Alan. Ezután összeült a bíróság öttagú tanácsa, melynek eredménye az egyhangú döntés: *Nyilvános iskolákban tarthatatlan a Nevelési Törvény* ("Education Act") rendelkezése, mert a tanulókra erőszakolja a keresztény doktrínákat, ami kizárólag egyoldalú nevelést ad, tehát súlyosan sérti az alapvető emberi jogokat. Ítélethirdetés után Borovoy Alan azonnal nyilatkozott a sajtónak és kijelentette, hogy ezzel a korszakalkotó elvi döntéssel elérték a céljukat, vagyis ennek alapján Ontárió valamennyi általános iskolájában tilos a további vallásgyakorlat (kivéve a római katolikusok egyházi iskoláiban).

A sajtó nem említette meg a törvényes úton jogorvoslást kereső szülők nevét, de biztos vagyok abban, ha *Marx: Das Kapital*-jából vagy a *Kommunista Kiáltványból* olvastak volna fel reggelenként, semmi kifogásuk nem lett volna ellene. Vagyis *négy nagyon is kétes világnézetű szülő és egy radikális baloldali tömörülés elérte azt, hogy millió gyermek hit-és erkölcsoktatását törvényerővel megakadályozza.*

A fellebbviteli bíróság öt tagjának kiváló jogi felkészültségével nem szállhatunk vitába. Ez az ő hivatásuk. Kérdezni és tiltakozni azonban nekünk, a veszteseknek is jogunk van. Azt már régen tudjuk, hogy az *alapvető emberi jogok* csaknem minden esetben a radikális kisebbségekre, a női jogok aktivistáira, a homoszexszualisokra, s a bűnözőkre vonatkoznak. Ezeket a csoportokat nevükön nevezni vagy bírálni, súlyos diszkrimináció, amelyért, hátuk mögött a médiával, olyan felháborodott ordítózást csapnak, melybe a társadalom belesüketül. Nagyon érdekes azonban, hogy a statisztika szerint ezeknek az aktivista csoportoknak a lélekszáma nem több a tartomány lakosságának 5%-ánál.

Jogos tehát a kérdésünk, hogy ennek arányában, ha 100 személyből 5 tiltakozik és a bíróság ezeknek ad igazat, mi van a fennmaradó 95 adófizető jogaival, akik szintén egy nézetten, és pedig a pert indító, elenyésző kisebbséggel homlokegyenest ellenkező nézetten vannak. *Figyelembe vette-e a bíróság, hogy ezek szerint minden 100 dollárból, melyet közoktatásra fordítanak, 95 dollárt azok fizetnek, akik gyermekeiket vallásos nevelésben óhajtják részesíteni?* Nem gondolják-e, hogy ilyen óriási aránytalanság mellett döntésük semmi más, mint kirívó diszkrimináció, az elsőprő többség akaratának semmibevevése?

Igaz, hogy olyan korban, amelyben az időszzerű filozófia tanítása szerint *az Isten halott*, semmi szükség nincs "babonákra" és anakronisztikus erkölcsi normákra, melyek nevelésgegek. E mindent lezüllesztő ultraliberális kisebbség szerint senkit sem érdekel, hogy a Sínai-hegyről lehozott kőtáblákba ez a "halott Isten" véste be: Tiszteld szüleidet, Ne ölj, Ne lopj, Ne paráználkodjál, Ne esküdj hamisan... Gúnyolnivalók ezek a "vallásos rock'n roll", meg a gospel-zöreje korában, és végtelenül unalmas, sőt szánalmas dolog *Dávid mélyesen hívő, költői szépségű, alázatos zsolotárírait* énekelgetni.

Mi a csudának recitáljuk naponként: *Add*

meg a mi mindennapi kenyerünket, mikor megadja azt a "Welfare"? Sokkal helyesebb lenne azt kérni: "Add meg a mi mindennapi kokainunkat, a pálinkát, és a szexet." Az pedig egyenesen hazugság, hogy *mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek*, éppen a gyilkolás és erőszak évszázadában. János, a "legkedvesebb tanítvány", azt írta: *Kezdetben volt az Ige*. Hát nem! Kezdetben volt Elvis Presley, a Beatlenégyes, és a Woodstock mezején tartott ötnapos szeretkezés "rock" kísérettel, melyen félmillió kis lotyó és suhanc vett részt. E nagy eseményt már emléktáblával is megörökítették.

Minek ebben a korban vallást tanítani és erkölcsről halandzászni? Miért lenne szükség templomokra, amikor a szórakoztató ipar 150–200 szavas szókinccsel és a "soap" operák *nemes* példamutatásával mindent pótolni látszik? Sokkal jobb lesz, ha azon a kidobott pénzen, melyet a *Tízparancsolat* vagy a *Hegyi beszéd* elcsépett ismételtetésére fordítanak, fejlesszék iskoláinkban a szex-nevelést és szaporítsák a kondom-automatákat! Ez a kor követelménye és erre épül fel a harmadik évezred kezdetének a világszemlélete, a "rock 'n roll, a kábítószer, s a szex világa.

Magam is ijedtem kérdezem, igaz-e ez a sötét kép, melyet megrajzoltam? Reméljük, hogy nem! Az elhallgattatott milliók, akik becsületet munkájukkal keresik mindennapi kenyerüket, megdöbbenve látják, hogy valami nincs rendben és többévtizedes nemtörődömségük kritikus ponthoz juttatta hazájukat. Így lassan mozgásba jön az erre ráébredő embertömeg. Zúgása már hallatszik. Névtelen milliók hangja ez, nem az aktivistáké, a radikális, Istent, hazát, erkölcsöt megcsúfoló csöcseléké.

Az első szó már el is hangzott és nagy visszhangra talált. A *Protestáns Keresztény Közösség* ("Protestant Christian Community") nevű, újszövetségi alapon álló tömörülés vezetője, Baerg Arnold követelte a tartomány valamennyi adófizetője nevében; hogy a közoktatás céljára felhasznált, billió dollárokat kitevő adóból haladéktalanul szervezzék meg a krisztusi tanításon alapuló általános iskolákat, a Niagara-on-the-Lake városban működő, igen eredményes *Éden Keresztény Kollégium* mintájára.

Nem lehet kétséges, hogy követelésüket a tartomány adófizetőinek milliói támogatják. Ha már fizetjük a nagy adót, szeretnénk azt is tudni, hogy mire használják fel, és a kultúrpolitika milyen erkölcsi, vallásos alapot és műveltséget biztosít gyermekeinknek és unokáinknak. Ez az erélyes hang Cooke David közoktatási minisztert is megfontolásra készítette.

Minden tiszteletünk a kiváló jogászoké, akik elvi kérdésekben feltétlenül autentikusak, de az ilyen döntéseket, mint az övék, a gyakorlat sok esetben pregnánsan megcáfolja. *Eljött az idő, hogy a hallgatag millióknak is legyenek végül alapvető emberi jogaik*. Mert ha nem, úgy minden kilátásunk megvan rá, hogy egy-két emberöltő alatt nem Kínából menekülnek a rabszolgaságban élők, hogy Nyugaton keresnek menedéket, hanem majd éppen fordítva történik ez. Fel hát ifjúságunk megmentésére Isten-haza-erkölcs jegyében, nehogy pár esztendő múlva már késő legyen!

—Dr. Fáy István (Welland)

Elszámolás küszöbén

Nem szerkesztői sírám, hanem szembenézés a valósággal ez a néhány sor.

Elszámolási időszakunk szeptember 30-ával jár le. Pillanatnyilag előre veti árnyékát az a lehetőség, hogy lényeges hiányegyenleggel zárjuk az 1993/95-ös pénzügyi időt. Hogy nem nagyobb a "lényegesnél" annak az a magyarázata, hogy olvasótáborunkból sokan nemcsak előfizetést, hanem felülfizetést is beküldtek, vagy előre fizettek (egyik olvasónk éppen az ezredfordulóig!). Mindezeket hálásan köszönjük!

S hogy mégis lényeges hiányegyenleggel kell számolni, annak az oka, hogy olvasótáborunk nagy része nem rendezte előfizetését, többen akár öt éves hátralékukat sem. Becslés szerint csupán ezek a hátralékok teljes két évre biztosítanak lapunk megjelenését (kerekén \$9,000-ról van szó).

Mindezeket felül hirtelenjében drágulásokkal kell szembenéznünk mind adminisztráció, mind lapkiadás tekintetében. Az előállítást 8—10%-kal, az újságportó az USA-ban 10%-kal, a Kanadába szülő lappéldányok portója 30%-kal, az európai példányoké 20%-kal, az ausztráliai példányoké 15%-kal emelkedett a legutóbbi hetekben vagy hónapokban.

Az áremelkedéssel szemben azonban lehetetlen az előfizetési díjak emelése. Ha szűken is, de kibírhatnánk ezeket a terheket, ha nem igyekeznénk — mert hűek kívánunk maradni irányelveinkhez — a hátralékosokat is hordozni. Hiszen az *Erős Vár* szolgálata az, hogy eljusson minden USA-beli és kanadai magyar evangélikushoz és tartsa, ápolja ezt a közösséget még viszonzás nélkül is. Bár jólesnék valamilyen kézzelfogható jel azoktól, akik azt a 6 vagy 8 dollárt megengedhetik maguknak.

A számítható hiányegyenleget, mint eddig is, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) vállalja magára. Az AMEK pénzkészlete rendkívül csekély. Annyma van legfeljebb, hogy — ha sehonnan semmilyen befizetés nem érkezik — egy évre még biztosítsa a lap megjelenését. Ha pénzkészlete kimerül, sem a lap, sem maga az AMEK nem képes továbbműködni. Az 1993/95-ös időszakban az AMEK sajátos céljaira ezideig \$822 adomány érkezett (köszönjük!), ami azt jelenti, hogy saját ügykezelésére is a csekély tartalékból kell a többletet (hiányt!) kikaparintania.

Azon a reményen felül, hogy hátralékos olvasóink *túlnyomó* része rendezte előfizetését, s hogy olvasóink *készségesebb* része felülfizetéseket is beküld, legfeljebb adminisztrációs szűkítésekkel javíthatunk valamiképpen a helyzetet. Csökkenthetnénk az ún. könyvtári és tájékoztató példányokat (az utóbbiak azonban éppen magyarországi, erdélyi, s délvideki vonatkozásban fontosak). Megkívánhatnánk az eredeti számítás értelmében, amikor a kanadai dollár még vetekedett az USA dollárral, hogy kanadai olvasók eköfizetésüket US-

dollárban küldjék be; erre a 8 US-dollárra nagy szükség lenne a jelzett ár- és portóemelkedések miatt, mert mostanában 10 kanadai dollárért csak éppen 7 US-dollárt kapunk. Megtehetnénk...

Az AMEK októberi közgyűlésén már teljes képet nyerhetnek a résztvevők arról, hogy mennyire bizonytalan akár az AMEK, akár az *Erős Vár* pénzügyi helyzete. Vajjon e nagy kontinens magyar evangélikusai, lapunk olvasói, tudunk-e még összefogni, hogy anyagi áldozattal biztosítsuk az 55 éves AMEK további szolgálatát és a tulajdonképpen 65 éves *Erős Vár* további megjelenését?

— Szerkesztő

Adományok nyugtázása

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Köszönettel nyugtáztuk az 1995. május 21-e és július 20-a között az előfizetéseken felül beérkezett lapfenntartó adományokat.

\$100: Czokoly Istvánné (Euclid OH). **\$10:** Kneffel Pál (Hornby Island BC). **\$5:** Schroder Éva (Scarborough ON). **\$4:** Szent Királyi János (North Olmsted OH).

• EVANGÉLIKUS ISKOLÁKRA

Békéscsabai gimnázium. \$100: Must Mihályné (North York ON). Eddig összesen: \$250.00.
Nyíregyházi gimnázium. \$20: Özv. Vitorisz Józsefné apósa, néhai dr. Vitorisz József tb. főigazgató emlékére (Santa Fe NM). Eddig összesen: \$170.00.

• A SIMONYIFALVI LELKÉSZLAK VÍZELLÁTÁSÁRA

\$200: Jókay Edit (Evanston IL). **\$141.18** (CD\$200): Magyar Evangélikus Gyülekezet (Toronto ON). **\$100:** Volosin Lili (Cleveland). **\$51:** Tomaj Gusztáv (Chicago IL). **\$50:** Özv. Üregdy-Nagy Józsefné (Lakewood OH). **\$30:** V. Bócsay Zoltán (Rocky River OH), Juhász Imre és felesége (Hideway Hills OH), Martinich Györgyné (Chicago IL). **\$25:** Becker György (Niles IL), Bernhardt Béla és felesége (Cleveland OH), dr. Krompasky Tibor (Lakewood OH), Kún Irén (Cleveland OH), dr. Papp Gábor (Rocky River OH), Schroder Éva (Scarborough ON). **\$21.18** (CD\$30): Bacsek István (Cambridge ON), dr. Szandtner Béla és felesége (Willowdale ON). **\$20:** Balázs Károly (Mt. Prospect IL), Lovagi Tibor (Cleveland OH), Rein Sieghart (Cleveland OH), Rigneyné Szántó Ildikó és teológus társai (Chicago IL), Szent Királyi János (North Olmsted OH), dr. Tapolcsányi Oszvald (Cleveland OH), Temesi István (Shaker Hts. OH), Tomaschek László (Fairview Park OH), Tóth József és családja (Chicago IL). **\$15:** Argay Géza (Guelph ON). **\$14.12** (CD\$20): Kiss Antal és felesége (Etobi-

coke ON), Mindszenty Bertalanné (Willowdale ON). **\$10:** Bogá Zsuzsanna (Fairview Park OH), D. Brachna Gábor (Fairview Park OH), dr. Ertl János (Hinsdale IL), Kálmán Szabolcs (Lakewood OH), Kőrösi Jolán (Rocky River OH), dr. Tihanyi Sándor (Cleveland OH). **\$8.40** (CD\$12): Gomola Györgyné (Willowdale ON). **\$7.13** (CD\$10): Dr. Dallos Rudolf (Toronto ON). **\$3:** Pálvágási Ferenc (Lakewood OH). Eddig összesen: \$1,126.31.

* * *

Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat *Erős Vár* névre és **P.O.Box 602148, Cleveland, OH 44102** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskolaügy és az ev. egyházi segélyszolgálat javára (felesben megosztva a magyarországi és az erdélyi magyar ev. egyház között) szívesen fogad el és továbbít adományokat. Csekken **Hungarian Conference — ELCA** névre és **9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102** címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fásor, Nyíregyháza, Orosháza, Szarvas) vagy a segélyszolgálatot ("Segély") megjelölni. Minden adományért hálás köszönetet mondunk.

Hogy mennyi az évi előfizetés és hová kell azt küldeni?

Az USA-ban 6 dollár
Kanadai címre és külföldre
US\$8 vagy CD\$10
Külföldre légipostán
US\$15
ERŐS VÁR
P. O. Box 602148
Cleveland, Ohio 44102

HAZAI VALÓSÁG

Kevés a gyermek! Hangzik mostanában úton-útfélen. Kiürülnek a bölcsődék, óvodák, iskolák. Ki- és beköltöznek. Modern szóval élve "karcsúsítanak". Nincs népszaporulat, hanem fogyás, zsugorodás van. Szomorú idők tanúi vagyunk. Hogyan jutottunk ideig?

A gyökereket, a lejtő kiindulását keresem. Anyáink 6—8—10 gyermeket szültek. Anyám hetet. Én voltam a hatodik. Nemzedékem a háború után alapított családok. A mezőgazdaság színe-javát, akiket kulákoknak bélyegeztek és sárba tapostak, sokakat agyonverték. Akik kilógtak a proletárok sorából, volt valamilyük, kifosztották. Padlóra került az egész társadalom. Az apák nem hoztak annyi pénzt, hogy abból megélhetett volna a kis család. Kénytelenek voltak az asszonyok is munkába állni. Ez is volt a cél: szétrobbantani a családi fészket. Idővel már, ha kellett, ha nem, erre az útra léptek, mert csak az volt dolgozó nő, aki a családon kívül dolgozott valahol. Aki otthon 4—5 gyermeket nevelt, az nem volt dolgozó nő.

Talán 10 éve is már annak, amikor néhai Ottlyk Ernő püspök a családjával Kapernaumban (a Balaton-melletti Gyenesdiáson) nyaralt, s kedves felesége a következőt mesélte nekem: "Új bifokális szemüvegre volt szükségem. Elmentem az SZTK-ba. A fiatal kis asszisztensző kikérdezte adataimat. 'Hol van a munkahelye?' Feleltem: 'Otthon.' 'De hol dolgozik?' Megismételtem: 'Otthon.' 'De hát, akkor magát az ura tartja el.'". A felelet jellemző a kor szellemére. Ilyen levegőben éltünk.

Milyen jó volt a gyermekeimnek. Amikor hazazértek az iskolából, nyitott ajtó s az édesanyjuk meleg ebéddel várta őket. S volt valaki, akinek rögtön el lehetett mesélni, hogy mi volt az iskolában. Kiönthették örömeiket, szomorúságukat... Most legtöbbjét az üres lakás várja, a szülők dolgoznak valahol, távol az otthontól. Mire hazaérnek, az élmények már megfakulnak, vagy el is felejtik. Már nem érdekes. Az utca fogadja be őket s ez sokszor nem jó nevelő.

Mi van most, amikor új időknek új dalai szólnak? A felelet nagyon összetett. Kiszabadult az üvegből a szellem. Érvényesülnek az ügyesek, értelmesek... Munkába álltak a modern gépek, melyek sok kéz munkáját képesek elvégezni. A tömeg számára megszületett a munkanélküliség, az infláció. Nehéz időben élünk. Azok az anyák, akik megtehették, mert férjük bőven megkeresi a szükséges mindennapi kenyeret, nem vállalnak gyermeket, vagy csak egyet, esetleg kettőt. Mert a régi szellem mélyen él még mindig a levegőben.

Ismerem négy gyermekem családi életét. Tudom, hogy nem könnyű a két, sőt három gyermeket ma felnevelni, kenyeret a kezükbe adni. Ez áldozattal jár. Sok és nehéz munka árán kerül az asztalra a kenyér. Lemondás, szerénység — de vállalják. Nemcsak a küzdelemből, a verejétkből jut nekik, hanem a sok-sok örömből is. E kettő együtt teszi boldoggá, harmonikussá életüket. Csak az ilyen családok teszik reményteljessé hazánk jövőjét. "Hit, remény, szeretet" hassa át népünket!

(Ev. Élet)

— **Hernád Tibor**

REQUIEM HAT MILLIÓÉRT

A Budapesten tavasszal tartott IV. Életvédő Konferencia megnyitásán Balczó András többek között ezeket is mondta:

"... Ha egy nép úgy viszonyul Teremtőjéhez, mint a magyar nép, akkor az Isten, ha akarja, akkor sem tudja megállítani. Az átlag magyar ember, ha valami bosszúság éri, reflexszerűen Istent kezdi káromolni. Az a tény, hogy az utóbbi közel negyven évben hatmillió abortuszt végzett a magyar nép, a magyar nemzet, az ország lakossága, ez olyan mérvű bűn, hogy emiatt átok szakadt az országra. Ha nincs áldás, akkor törvényszerűen megnyílik a tér arra, hogy átok érje az országot. Ez alól az átok alól az embernek saját erejéből nincs kimozdulási lehetősége, nem tudja magát felemelni, mint Münchenhausen báró felemelte saját magát. Ezért mindenképpen más utat kell keresni..."

"A medence fenekéhez értünk, és innen már csak felfelé fogunk menni. Ez előfordulhat, de csoda kell hozzá. A csodákhoz, hogy megtörténjenek velünk, szükséges az, hogy higgyünk a csodákban és a csoda gazdájában, Istenben..."

"A hatmillió abortusznál nagyobb bűn egy nép számára nem létezik. Ez hatmillió gyilkosság..."

"Tehát egyetlen lehetőség van, ezt a hatmillió

abortuszt az egyháznak összefogva, az öku-menét megteremtve be kell vallaniuk, bűnnek kell minősíteniük, és miattunk bocsánatot kell kérniük. Akkor van lehetőség arra, hogy az átok, amely rajtunk ül, elmenjen rólunk. De ehhez még az is kell, hogy az az évi hetvenötezer abortusz, amely most is megtörténik, az is valahogy eltűnjön a bűn lajstromáról. A lakosságnak abba kell hagyni ezt a szörnyű folyamatot ahhoz, hogy meg tudja az Isten áldani ezt az országot. A hitetlenek helyett is ki kell mondanunk, meg kell vallani, bűnnek minősíteni..."

"Amikor Mózes apósának a juhait őrzi, akkor találkozik a csipkebokorban az Úrral. Mózes olyan helyre ment, túl a pusztán, ahol még nem járt. Valamitől félbátorodott, ismeretlen helyre ment és ekkor találkozott az Úrral. Erre van szükségünk, hogy olyan helyre menjünk, olyan döntéseket hozzunk, amelyeket eddig még nem hoztunk. Nincs veszítenivalónk. Lehet bátornak lenni."

"Kérdés, hogy a mostani előadók, akik három napon keresztül itt előadni fognak, rendelkeznek-e nagyerejű szavakkal, van-e páncéltörő mondatuk. Mindenképpen bátran kell beszélni, elszántan kell szólni."

— In: "Új Magyarország"

Személyi hírek

• **Rigneyné Szántó Ildikó** végzős teológusunk a csikágói ev. teológia követelménye szerint e nyáron kórházlelkézi gyakorlattal van elfoglalva. Az 1995/96-os tanévben gyülekezeti gyakornokként szolgált majd. Tanulmányait, D.v., 1996 őszén fejezi be, hogy felszenteljük és lelkézi szolgálatra kibocsássák.

• Az Északkelet-Ohio Ev. Egyházkerület püspöké, Kelley Róbert levélben köszöntötte fel **Juhász Imrét**, a Nyugatclevelandi Magyar Ev. Gyülekezet nyugalmazott lelkészét felszentelése 45. évfordulója alkalmából (1950. június 18), s már korábban **Bernhardt Bélát**, a clevelandi Szt. Tamás Ev. Gyülekezet lelkészét felszentelése 40. évfordulója alkalmából (1955. január 2). Az utóbbi felszentelési évfordulóját a kanadai Keleti Ev. Egyházkerület nemrégiben bankett keretében ünnepelte meg, mivel ő 1979 óta a Torontói Magyar Ág. H. Ev. Gyülekezet ügyvivő lelkézi szolgálatát is ellátja.

• Szívből köszöntjük **Aradi György V. éves ev. teológust**, aki augusztus végén érkezik Csikágóba, hogy a "Fuchs Frigyes és Irén Alapítvány" ösztöndíjasaként folytasson szak tanulmányokat az 1995/96-os tanévben. Aradi György egyéves katonai szolgálat után 1990-ben kezdte meg teológiai tanulmányait a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Eddigi tanulmányai során diakóniai gyakorlatot végzett Angliában anglikán szerzetesek között, s 1994 nyarán csoportvezetőként működött az "Evangelical Lutheran Church in America" egyházhoz tartozó "Lutheran Outdoor and Retreat Ministries of the South-West" intézményben, Texasban. Intenzíven kapcsolódott be az ifjúsági munkába, s teológus társaival könnyűzenei kamaraegyüttest alakít-

va, zenekaruk az ev. gyülekezetekben az ifjúság javára koncertezik. Az 1994/95-ös tanévre megválasztották a teol. hallgatók önkormányzata elnökének. Papi család tagja. Édesapja, Aradi András békéscsabai igazgató lelkész és az egyik bátyja, ifj. András Pécssett végez lelkézi szolgálatot. Édesanyja, sz. Várkonyi Mária, kémiafizika tanár. Aradi Györgyöt szeretettel várjuk és kívánjuk életére, terveire, itteni tartózkodására és tanulmányaira Isten áldását. (Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia kézségesen vállalta ennek az ösztöndíjnak a közvetítését is, immár a harmadikat a sorban. Előzőleg ösztöndíjasunk volt **Jakab Béla** 1992/93-ban, jelenleg simonyifalvi lelkész és **Rigneyné Szántó Ildikó** 1993/94-ben és 1994/95-ben, jelenleg a csikágói Evangélikus Szeminárium végzős hallgatója.)

LELKÉSZNŐK: IGEN? NEM?

Szinte világszerte folyik a teológiai és a szociológiai vita arról, hogy nők lelkézi szolgálata biblikusan igazolható-e? Persze, ez a vita már sok evangélikus egyháztestben eldőlt a nők javára. Érdekes azonban az, hogy a Lettországi Evangélikus Egyházban idén teológiai tuskodás nyomán elhatározták, hogy női többé nem bocsátanak lelkézi szolgálatra, vagyis az 1957-től folytatott gyakorlatot megszüntetik. Németországban pedig a Badeni Evangélikus Egyház és az Önálló Evangélikus Egyházak Szövetsége közötti eddigi kapcsolat feszültté vált, mert az előbbiben most jóváhagyták nők lelkézi szolgálatát. Következésképpen megiltották a lelkészcsereket, ill. azt is, hogy az egyik egyház lelkésze a másik valamelyik templomában kiszolgáltassa a szentségeket.

A kanadai evangélikusokról

Mintegy lapunk olvasóinak majd 85%-a az Egyesült Államokban lakik, a cikkek, ismertetések legtöbbször "amerikai" hangsúlyúak. Mintha elfeledkeznénk arról, hogy az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia megalakulása óta egyaránt foglalta magába a kanadai és az USA-beli magyar evangélikusokat. 1986-ig a vonatkozó egyházszervezés is erre a két államra terjedt ki, vagyis egyetlen egyháztesthez tartoztunk, főként az 1918-tól működő "United Lutheran Church in America", majd 1961-ben létrejött utódjához, a "Lutheran Church in America" egyházhoz. A kivételek és változatok említése csak bonyolultnak bizonyulna. Mégis, a UELCA és az LCA egyházzal párhuzamosan működő mindkét országra vonatkozó szervezettel a "Lutheran Church Missouri Sy-

nod" egyház is. Jelentős változások a kanadai evangélikus egyházi szervezésben a nyolcvanas évek közepén történtek.

A kanadai evangélikusság kezdetei a XVIII. század közepére nyúlnak vissza. Az első gyülekezet az újskóciai Halifaxban alakult 1755-ben, mely az anglikán egyház keretében talált otthont. 1772-ben épült az első evangélikus templom, Lunenburgban. A templom még ma is használatban van.

Az amerikai forradalom után az USA-ból sok német települt át és ezeket aztán német bevándorlók tömegei követték. 1861-ben szervezték meg az első zsinatot, azaz egyházat. A XIX. század vége felé, a nyugati országgrész "megnyitásával" német, skandináv, s izlandi telepések járultak a kanadai államiság kialakulásához és az evangélikus egyház további fejlődéséhez. Ma már, főként a két világháború és az ázsiai politikai változások okozta bevándorlások nyomán nagy a nemzetiségi változatosság a hívek között. Jóllehet az egyházi nyelv általában angol, a gyülekezeti szolgálatokat több európai és ázsiai nyelven végzik. Magyarul egykor Windsorban, Kitchenerben, Wellandon, Hamiltonban, Montréalban is volt evangélikus egyházi munka; ma már csak Torontóban maradt meg magyar evangélikus gyülekezet, mely 1927-ben alakult.

A kerekén 300,000-re tehető kanadai evangélikusság két egyháztestben található fel. A "Lutheran Church — Canada" egyházhoz (ez a fentebbi "Lutheran Church Missouri Synod" egyházból önállósult) 90 ezren tartoznak, az "Evangelical Lutheran Church in Canada" egyháznak, mely 1986-ban vált önálló szervezetté, 210,000 tagja van. Ebbe tartozik a torontói magyar evangélikus gyülekezet is. A két egyháztest közötti, jótékonyági vonatkozású együttműködés kielégítő, de a gyülekezetek egymással való kapcsolata hézagos és nincs közöttük ún. szószéki és oltári közösség.

A kanadai evangélikusságnak megvan a maga problémái. A szekularizáció és a materialista szemlélet, s a társadalmi értékek lazulása bizony próbára teszik az egyházi szervezetet, a gyülekezeti életet, s elsősorban a hitvallási hűséget. Ebben az utóbbiban való elmélyülés oldhatja csak meg azokat a jelenségeket, melyek sok esetben statisztikai negatívumokon keresztül észlelhetők és érzékelhetők. Mégis biblikus és hitvallási örökségük a kanadai ev. egyházak jövőjét jól határozza meg, bátorítva éppen az Egyház Urától, Jézus Krisztustól, hogy az Ő egyházán a poklok kapui sem vesznek erőt.

"Hogy hirdessem nagyságos dolgodat"

Szeretettel ajánljuk megvételre és érdekfeszítő olvasmányként néhai Kunos Jenő ev. misszionárius posztumusz kiadású, angolnyelvű, "That I May Tell Of Your Marvelous Works" c. könyvét. Ebben a szerző részletesen ismerteti misszionáriusi szolgálatát, családi életét a misszióban, a II. világháború által előállt viszonyosságokat, s a missziói munka eredményeit és nehézségeit. Kunos Jenő Kínában szolgált 1939 és 1947 között. A Magyarországi Evangélikus Egyház küldte ki. Hazájába majd csak már nyugállományú lelkészként látogathatott vissza. Kína után az USA-ba telepedett le családjával, s lelkészi szolgálatot a Finn Zsinatban végzett, mint a külmissziói munka vezetője. Ennek a tiszteinek a kimagasló pontja volt kiszállása Japánba, ahol Tokió közelében felszentelte a japáni finn misszió templomát.

Könyve sok részlettel enged betekintést a kínaiak életébe, gondolkodásmódjába, és az új keresztyének hitképébe. A könyv könnyű elbeszélő stílusa az angolban kevésbé jártasoknak is nagyszerűen érthető, s egyben tájékoztatást nyújt másodgenerációs magyaroknak az egyházi élet egyik mozzanatáról, s persze nem-magyaroknak is a magyar evangélikus egyház külmissziói munkájáról.

A 23×15 cm átmérőjű, 372 oldalas könyv 20 US-dollár beküldésével a következő címről rendelhető meg (csekket is erre a névre kell kiállítani): Tünde Kunos-Johnson, 107 Gregory Court, Hot Springs AR 71913.

Hiszünk a Szentháromságban!

*Mi hiszünk mind egy Istenben,
Menny s föld teremtdőjében,
Ki édes Atyánk lett nekünk,
Hogy mint gyermekei éljünk.
Táplál mindenkor nagy híven:
Testünk, lelkünk el ne vesszen.
Bajtól óvja életünket,
Hogy kár ne érhesen minket.
Hű gondviselőnk,
Oltalmunk:
Az Ő hatalmában vagyunk.*

*Mi hiszünk Jézus Krisztusban,
Isten Fiában, Urunkban,
Ki öröktől Atyánál van
És egy Vele méltóságban.
Szűztől született minékünk,
Felvette emberi testünk,
Fogantatván Szentlélektől,
Hogy válthasson bűneinktől.
M meghalt miértünk
Keresztfán
És feltámadt harmadnapján.*

*Mi hiszünk a Szentlélekben,
Gyengék vizsgálatójában
— Atyával s Fiúval Isten —,
Drága ajándékozóban.
Minden keresztyének között
Ő szerzi a közösséget.
Hiszünk bűnök bocsánatát,
Minden test feltámadását.
Sok bú, baj után
Lesz nekünk
A mennyben örök életünk.*

—Luther Márton (KÉ 704)

KÖNYVPIAC

Iratterjesztésünkben megrendelhető az alábbi könyvek @US\$5 beküldésével (kivéve ahol más ár van feltüntetve). Csekket kérjük **Hungarian Conference — ELCA** névre és **9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102** címre küldeni.

Biblia, teljes újfordítás.
Újszövetség, Károlyi—Ceglédi szöveg
Brachna Gábor: Útmutató a Biblia olvasásához.
Fabiny Tamás: Keken András életregénye.
Gémes István: Hiszek.
Herényi István: Egyházi jogi tükör.
Keken András: Deákteri esték.
E. J. Kunos: Missionary Memoirs. US\$20.
Kemény Péter: Negyedórák Isten előtt.
Ordass Lajos: A keresztfá tövében.
Ordass Lajos: Önéletrajzi írások I.
Ordass Lajos: Önéletrajzi írások II.
Péterfia Karola: Egyéves háború. US\$3.
Pohjanpää/Molnár: Egyháztörténeti arcképcsarnok.
Terray László: Izrael és az evangélium. US\$2.
Terray László: Küldetésben.
Terray László: Nem tehetett mást.
Túróczy Zoltán: Ne félj.
Veöreös Imre: A harmadik út.
Veöreös Imre: A középpont felől.

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• A bonyhádi evangélikus gimnázium és kollégium új szárnyának az építését ünnepélyes alapkövetéssel indították be.

• Veresegyházán, Baján, Rákoskeresztúron felújított, Balatonszárszón új templomát, Kondoroson új nyugdíjasházat, Nagysimonyn felújított orgonáját vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet.

• Somlószlóson a templomépítés 200., Óbudán a 60., Nyíregyházán az ÉLIM gyermekotthon építése 75. évfordulóját ünnepelte az ev. gyülekezet.

• Terényben Gulácsiné Fabulya Hilda, Kelenföldön Szeverényi János, Cinkotán Blatniczy János az ev. gyülekezet új lelkésze.

• Meghalt Gyöngyösi Vilmos ny., volt bp.—fasori lelkész (a németországi Rüsselsheimben), Koszorús Oszkár ny. orosházi esperes-lelkész, D. Ordass Lajosné sz. Kirner Irén, az 1978-ban elhunyt D. Ordass Lajos ev. mártír-püspök özvegye, D. dr. Ottlyk Ernő ny. püspök, Lupták Gyula volt nyáregyházi lelkész, a győri diakonissa anyaház igazgató-lelkésze.

• A nagytarcsai általános (állami) iskolát méltó emlékezőként Blaskovits Oszkár kántor-

tanítóról nevezték el, aki 1910—1948 között szolgálta az ev. gyülekezetet, az iskolát, s az egész falut.

• Az ev. teológusok egy csoportja május 28-án a szabadkai és a bajsai ev. gyülekezetben passiót adott elő. A teológusokat szeretettel fogadták, s a találkozás betekintést engedett a vajdasági magyar ev. gyülekezetek, ill. a magyar ev. esperesség szolgálatába.

• Interjú-kivonat. *Káposzta Lajos soltvadkeri esperes, Erdélyben*: "Mi történik, ha a Himnusz éneklését nyilvános helyen büntetik? Az Isteniszteletek végén a fordulat óta mindig éneklük..." *Raduch Zsolt brassói esperes*: "A Himnusz benne lesz az új énekeskönyvünkben a 38. szám alatt. Majd nem állunk fel, és végigénekeljük. Ebből különösen már édesapámnak is volt baja. Régen, barcaújfalusi lelkész korában szilveszterkor a kántor rázendített. A gyülekezet meg ment vele. Pár napra rá bevitték édesapámat. Tizenháromszor hallgatták ki. Itt már többször bizonyították, hogy nem tartják meg a szerződéseket. Ezért félünk a magyar—román alapszerződéstől is. Kérjük a magyar kormányt, ne hagyjon magunkra!"

• Az Ordass Lajos Baráti Körben közgyűlési indítványként foglalkoznak azzal az elgondolással, hogy a deáktéri ev. gimnáziumot Ordass Lajos Gimnáziumnak nevezzék el, hiszen D. Ordass Lajos viszontagságos, kétszer is eltávolításba torkollott püspöki szolgálata, mely éppen 50 éve vette kezdetét, a deáktéri templomhoz kötődött.

• Koppány János ny. lelkész páratlanul gazdag, tótvonatkozású néprajzi gyűjteményért Tótkomlós városa a "Pro Urbe" éremmel tüntette ki, és Szerdahelyi Pál ny. lelkésznek és feleségének a somogydöröcskei német ev. gyülekezetéről készült monografiáját az országos néprajzi és nyelvjárási pályázat kapcsán a IV. díjjal jutalmazták.

• A budapesti televízió húsvét előtti utcai tudakozására, hogy tudják-e, minek az ünnepe a húsvét, a megkérdezettek 40%-ának fogalma sem volt a húsvét jelentőségéről. Az ezt az "eredményt" hosszabban méltató cikk írójának elgondolkoztató a következtetése: "Ha Európa felé tartunk, akkor ne mondjuk el nekik, akik már ott élnek abban az Európában, hogy nálunk az európai kultúra legalapvetőbb dolga sem ismerik sokan."

— Ev. Élet et al.

MEGVAN A HATODIK IS

DeGroot-Neshdal Andrea lelkészt, nyugat-északdakotai püspök helyettesét választották meg püspökké a Déldakota Ev. Egyházkerületben (az "Evangelical Lutheran Church in America" egyházban). Vele hatra növekedett az ev. püspökök száma. Közülük négy Európában (Németország, Norvégia, és Dánia-2), kettő pedig az Egyesült Államokban végez főpásztori szolgálatot.

VÉGRE!

Kétévi halogatás után az olasz parlament érvényesítette az állam és az Olaszországi Evangélikus Egyház közötti szerződést. A szerződés megfogalmazását 1986-ban kezdték meg. 1993-ban írta azt alá az akkori miniszterelnök. A szerződés az erősen kisebbségben lévő evangélikus egyháznak a katolikus egyházzal való egyenjogúságát biztosítja.

MAGYAR LELKÉSZ WUDINNÁBAN

A lassú posta csak most hozta hírét, hogy Délausztráliában a Eyre-félszigeten működő ev. egyházközség új lelkésze Kiss Ernő. Kiss Ernőt, aki idősebben vette fel a lelkészi elhívást, 1994 végén szentelték fel, s egyházközségébe január 24-én iktatták be. Az egyházközséget négy gyülekezet képezi, a cungenai Szent János, a kimbai Szent Pál, a yanineei Szent Pál, s a wudinnai Krisztus-gyülekezet, mely egyben a központ is. Az egyházközség, kereken 260 lélekkel, a "Lutheran Church of Australia" egyházhoz tartozik.

A BIBLIA 2092 NYELVEN

A legfrissebb statisztikai kimutatás szerint eddig a Bibliát, vagy egyes részeit már 2092 nyelvre fordították le. Afrikában 598, Ázsiában 520, Csendesóceánban 344, Európában 190,

INNEN—ONNAN

Északamerikában 72, Karibi-, Közép-, Dél-amerikában 367 nyelven, és még 3 mesterséges nyelven olvasható a teljes Biblia, vagy az Újszövetség, vagy valamelyik bibliai könyv.

ÜLDÖZTETÉSBEN

Napvilágra került, hogy 1939 és 1945 között, Vargas Getúlio elnöksége idején a braziliai németeket sok joghátrány érte. A hatóságok az evangélikus gyülekezeteket a nemzetiszocialista kultúra ápolóinak tekintették, s ezért működésüket nagymértékben korlátozták. Németül nem lehetett Isteniszteletet tartani. Lelkészeket és világi gyülekezeti vezetőket letartóztattak. Tulajdonképpen mindenkit, aki németnek, németzármasásúknak tudtak, "náci-szimpatizánsnak" bélyegezték meg. Még a német zsidókat is; sokuktól elkobozták vagyonukat.

MI ÚJSÁG GENFBEN?

Az Evangélikus Világszövetség genfi központjának 96 alkalmazottját 24 országból verbuválták. Ezek többsége svájci előírások szerint európai, ill. svájci. Nyolcan Afrikából, ketten Ázsiából, négyen Latinamerikából, s heten Északamerikából kerültek Genfbe. A munkatörzs 57%-a evangélikus, 18%-a református, s 10%-a római katolikus; a maradék 15% egyházi hovatartozását nem említették.

1997. július 13-át "világszövetségi vasárnapnak" jelölték meg azzal a céllal, hogy akkor világszerte emlékezzenek meg az evangélikusok az Ev. Világszöv. alakulásának az 50. évfordulójáról. Egyébként 1997 júliusában tartják az EVSZ 9. naggyűlését Hong Kongban, már kínai fennhatóság alatt.

Az EVSZ Tanácsa legutóbbi ülésén megalapították, hogy olyan tagedyházak, melyek a

női lelkészség ellen határoznak, gyengítik a tagedyházak közösségét. Mindezt főként a Lettországi Evangélikus Egyházra vonatkoztatták, mely nemrégben megszüntette eddigi gyakorlatát női lelkészek szolgálatát illetően. Persze figyelembe kell venni azt is, hogy az EVSZ tagedyházainak csupán 70%-a bocsát ki nőket lelkészekként.

122-re növekedett az EVSZ tagedyházainak a száma azzal, hogy felvették soraikba a Kínai Köztársaság (Taiwan) Evangélikus Egyházát (lélekszáma 3,800) és Maláziából a Sabahi Protestáns Egyházat (25,000 taggal).

25 ÉVES JUBILEUM

Valamennyi egyházkerület közgyűlésén megemlégték már, s augusztus közepén az országos közgyűlésen ünneplik meg, hogy 25 évvel ezelőtt kezdődött meg az USA-ban és Kanadában a nők lelkészi szolgálata az akkori két evangélikus egyházban ("American Lutheran Church" és "Lutheran Church in America"), melyek kanadai részlegei 1986-ban "Evangelical Lutheran Church in Canada" egyházzá és az USA-beli részlegek 1988-ra "Evangelical Lutheran Church in America" egyházzá egyesültek. Az ELCA egyházban jelenleg 1,718 a lelkésznek száma, nem egészen 10%-a a lelkészek összességének. A lelkésznők közül 28 afroamerikai, 12 hiszán, 10 ázsiai, s 4 bennszülött-amerikai.

"MINDENKI A MAGA NYELVÉN"

A dán ev. egyház istentiszteleti és kazuális szolgálatai rendjét az országba telepedettek lelki gondozása céljából angolra, németre, franciára, spanyolra, s horvatra is lefordították.

A svéd és finn ev. egyház együttesen tervezi a svéd (ev.) énekeskönyv finnre való fordítását. Svédországban 300 ezer finn él, majd nem mind evangélikus.

— LWI et al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc

Templom és lelkési hivatal: 2836 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi istentisztelet de. 10 órakor, angol—magyar. Mihály Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

* * *

CLEVELAND — NYUGAT

Beszolgáló: Gaál Ferenc

Templom: W. 98 és Denison Avenue — Lelkési hivatal: 3245 W. 98th Street (44102). Telefon: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepeken. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9.30-kor angol, 10.45-kor magyar nyelven.

* * *

DETROIT

Beszolgáló vendéglelkész: Dr. Herjeczki Géza

Templom: 8151 Thaddeus Street. — Istentiszteletek kéthetenként vasárnap, változó időpontban. — Felvilágosításért hívják telefonon Kosza Lilit (313) 928-1876 vagy a lelkész (313) 382-3735 számon

* * *

TORONTO

Lelkész: Bernhardt Béla esperes

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street — Lelkési hivatal (minden posta ide küldendő): 9715 Lake Avenue, Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július—augusztus kivétel) a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor. — Felügyelő: dr. Raschka László, tel.: (416) 783-6938.

Gyülekezetünk vigasztaló szeretettel és a feltámasztásba vetett győzelmes hittel osztozik Bakó László presbiterünk gyászában, akinek az édesanyja, özv. Bakó Károlyné sz. Vrataries Karolina 1995. június 5-én a mai Szlovéniához tartozó muravidéki Sűrűházán, 94 éves korában csendesen elaludva tért meg mennyei honába. Temetése a bodóhegyi evangélikus templomból volt. Legyen békés pihenése az elhunytak és legyen békés megnyugvása a gyászolóknak a mi feltámadott és élő Urunk, a Jézus Krisztus által. • 1995/96-os istentiszteleti sorozatunk szeptember 10-én kezdődik. Az évadnyitó Istentiszteleten tehát szeptember 10-én úrvacsoraosztás is lesz. Szeretettel várjuk vissza a "nyári szünetből" és hívjuk hittestvéreinket az Istentiszteleten való részvétellel, megszívlelvén akár a Harmadik Parancsolat elvárását, akár az Úr Jézus figyelmeztetését a hitnek nyilvános megvallásáról. • A közeljövőben úrvacsoraosztásra kerül sor az október 22-i Istentiszteleten is, amikor majd a reformációra emlékezünk. • Ezen a helyen is kérjük hittestvéreinket, hogy készséggel adakozzanak a gyülekezet szűkegeire; bármennyire is kis gyülekezet vagyunk, az anyagi kötelezettségek így is tetemesek. • Anyagiaknál tartva, szíveskedjenek hittestvéreink, akik az *Erős Vár* olvasótáborába tartoznak, előfizetésük megújításáról gondoskodni, ha esedékes, vagy előfizetési hátralékukat rendezni, ha ez vonatkozik. A címszalagon feltüntetett évszám ebben a tekintetben bárkit pontosan eligazít. Ha lehet, toborozzunk új előfizetőket is. • Isten országa nem evés, nem ivás, hanem igazság, békesség, és Szentlélek által való öröm. Mert aki ezekben szolgál a Krisztusnak, kedves Istennek, és az emberek előtt megpróbált (Róma 14:17-18). • Kegyelem és békesség mindnyájunknak! —BB.

* * *

Híreket csak azokból a gyülekezetekből közölhetünk, ahonnan azokat idejében beküldik. Az októberi számmal a lapzárta szeptember 15-én van. —Szerk.

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

1995. SZEPTEMBER

1. Lukács 22:24-30 — Máté 13:1-9,18-23
2. Ezékiel 17:22-24 — Máté 13:10-17

PÜNKÖSD UTÁNI 13. VASÁRNAP

Heti ige: Ézsaiás 42:3

3. Zsidók 12:1-13 — Lukács 12:49-53
4. Márk 8:22-26 — Máté 13:24-30,36-43
5. Cselekedetek 14:8-18 — Máté 13:31-35
6. Cselekedetek 3:1-10 — Máté 13:44-46
7. Cselekedetek 9:27-34 — Máté 13:47-52
8. Márk 5:22-43 — Máté 13:53-58
9. 1Korinthus 3:9-15 — Máté 14:1-12

PÜNKÖSD UTÁNI 14. VASÁRNAP

Heti ige: Máté 25:40

10. Zsidók 12:18-24 — Lukács 13:22-30
11. 2Sámuel 9:1-11 — Máté 13:13-21
12. Márk 12:41-44 — Máté 14:22-36
13. Márk 3:31-35 — Máté 15:1-20
14. Cselekedetek 6:1-7 — Máté 15:21-28
15. Ézsaiás 58:7-12 — Máté 15:29-39
16. Jeremiás 22:13-19 — Máté 16:1-12

PÜNKÖSD UTÁNI 15. VASÁRNAP

Heti ige: Zsoltár 103:2

17. Zsidók 13:1-8 — Lukács 14:1,7-14
18. Ézsaiás 40:15-26 — Máté 16:13-20
19. Galata 5:16-23 — Máté 16:21-28
20. 1Thesszalonika 1:2-10 — Máté 17:1-13
21. Máté apostol emléknapja
Efézus 2:4-10 — Máté 9:9-13
22. Márk 1:40-45 — Máté 17:14-27
23. 2Thesszalonika 2:13-17 — Máté 18:1-14

PÜNKÖSD UTÁNI 16. VASÁRNAP

Heti ige: 1Péter 5:7

24. Filemon 1:21 — Lukács 14:25-33
25. Lukács 12:22-32 — Máté 18:15-20
26. 1Timóteus 6:6-11a — Máté 18:21-35
27. Ap.Csel. 27:21-26,33-37 — Máté 19:1-12
28. Példabeszédek 30:5-9 — Máté 19:13-20
29. Mihály arkangyal és minden angyal napja
Jelenések 12:7-12 — Lukács 10:17-20
30. Jelenések 2:8-10 — Máté 20:1-16

IMÁDKOZZUNK!

Urunk Krisztusunk! Te szüntelenül könyörögsz az Atyánál egyházad egységéért. Reménységgel kérünk ezért: vezesd a keresztyéneket hitben és szeretetben közelebb

Magadhoz és egymáshoz, hogy a reánk bízott tanítványi szolgálatot kölcsönös bizalommal és megbecsüléssel végezzük, szent neved dicsőségére! Ámen.

ERŐS VÁR
BOX 602148
CLEVELAND, OH 44102

SECOND-CLASS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?